

Notă: Aderat prin [Hot. Parl. nr.1318-XII din 02.03.93](#)

**Protocolul II adițional la Convențiile de la Geneva,
semnate la 12 august 1949, referitor la protecția victimelor
conflictelor armate fără caracter internațional**

din 10.07.1977

* * *

Publicat în ediția oficială
"Tratate internaționale", 1998, volumul 5, pag.259

A fost adoptat la Geneva la 10 iulie 1977.
În vigoare pentru Republica Moldova din 24 noiembrie 1993.

PREAMBUL

Înaltele părți contractante,
reamintind că principiile umanitare cuprinse în art. 3 comun al
Convențiilor de la Geneva din 12 august 1949 constituie fundamentul
respectării persoanei umane în caz de conflict armat fără caracter
internațional,
reamintind, de asemenea, că instrumentele internaționale referitoare
la drepturile omului oferă persoanei umane o protecție fundamentală,
subliniind necesitatea de a asigura o mai bună protecție victimelor
unor astfel de conflicte armate,
reamintind că, în cazurile neprevăzute de dreptul în vigoare,
persoana umană rămâne sub incidența principiilor umanitare și
exigențelor conștiinței publice,
au convenit următoarele:

TITLUL I

DOMENIUL DE APLICARE A PREZENTULUI PROTOCOL

Articolul 1

Domeniul de aplicare material

1. Presentul Protocol, care dezvoltă și completează art. 3 comun al Convențiilor de la Geneva din 12 august 1949 fără a modifica condițiile sale de aplicare actuale, se va aplica la toate conflictele armate care nu cad sub incidența art. 1 al Protocolului adițional al Convențiilor de la Geneva din 12 august 1949 referitor la protecția victimelor conflictelor armate internaționale (Protocolul I) și care se desfășoară pe teritoriul unei Înalte Părți Contractante între forțele sale armate și forțe armate dizidente sau grupuri înarmate organizate care, sub conducerea unui comandament responsabil, exercită un asemenea control asupra unei părți a teritoriului său, astfel încât să-i permită să desfășoare operațiuni militare susținute și coordonate și să aplice prezentul Protocol.
2. Presentul Protocol nu se va aplica situațiilor de tensiune internă și tulburărilor interne cu sunt actele de dezordine publică, actele sporadice și izolate de violență și acte analoge, care nu sunt conflicte armate.

Articolul 2

Domeniul de aplicare personal

1. Presentul Protocol se va aplica, fără nici o diferențiere cu caracter defavorabil pentru motive de rasă, culoare, sex, limbă, religie

sau credință, opinii politice sau de altă natură, origine națională sau socială, avere, naștere sau altă situație sau oricare alt criteriu analog (denumit în continuare diferențiere cu caracter defavorabil), tuturor persoanelor afectate de un conflict armat în sensul art. 1.

2. La terminarea conflictului armat, toate persoanele care au făcut obiectul unei privațiuni de libertate sau al unei restricții de libertate pentru motive legate de acest conflict, precum și cele care ar face obiectul unor astfel de măsuri după conflict, pentru aceleași motive, se vor bucura de protecția prevăzută în art. 5 și 6 pînă la terminarea acestei privațiuni sau restricții de libertate.

Articolul 3

Neintervenția

1. Nici o dispoziție din prezentul Protocol nu va putea fi invocată în scopul afectării suveranității unui stat sau a responsabilității ce revine guvernului de a acționa pentru menținerea sau restabilirea ordinii publice în stat sau pentru apărarea, prin toate mijloacele legitime, a unității naționale și integrității teritoriale a statului.

2. Nici o dispoziție a prezentului Protocol nu va putea fi invocată pentru a justifica o intervenție directă sau indirectă oricare ar fi motivul, în conflictul armat sau în afacerile interne sau externe ale unei Înalte Părți Contractante pe al cărei teritoriu are loc conflictul.

TITLUL II

TRATAMENTUL UMAN

Articolul 4

Garanții fundamentale

1. Toate persoanele care nu participă în mod direct la ostilități sau care nu mai poate participa la acestea, indiferent că sunt sau nu private de libertate, au dreptul să le fie respectată persoana lor, onoarea, convingerile și practicile lor religioase. Ele vor fi tratate cu umanism în toate împrejurările, fără nici o diferențiere cu caracter nefavorabil.

Este interzis să se ordone să nu mai fie supraviețuitori.

2. Fără încălcarea caracterului general al dispozițiilor precedente, următoarele acte cu privire la persoanele la care se referă paragraful 1 sunt și vor fi interzise în orice timp și loc:

- a) atentatele împotriva vieții, sănătății și integrității fizice și morale a persoanelor, în special omuciderea și actele de cruzime ca tortura, mutilările sau orice formă de pedeapsă corporală;
- b) pedepsele colective;
- c) luarea de ostatici;
- d) actele de terorism;
- e) atentatele împotriva demnității personale, în special tratamentul umilitor și degradant, violul, prostituția silită și orice altă formă de atentat la pudoare;
- f) sclavia și negoțul cu sclavi sub toate formele sale;
- g) jefuirea;
- h) amenințarea cu săvîrșirea actelor mai sus menționate.

3. Copii vor primi îngrijirea și ajutoarele de care au nevoie, în special:

- a) ei vor primi educație, inclusiv educația religioasă și morală, conform dorinței părinților sau, în lipsa acestora, a persoanelor care îi au în îngrijire.
- b) se vor lua toate măsurile corespunzătoare pentru a se facilita reunirea familiilor separate temporar;
- c) copii sub vîrsta de 15 ani nu vor fi recrutați în forțele sau grupurile armate și nu li se va permite să participe la ostilități;

d) ocrotirea specială prevăzută în acest articol pentru copii sub vârsta de 15 ani se va aplica în continuare dacă, în pofida dispozițiilor alin. c), aceștia au participat direct la ostilități și au fost capturați;

e) se vor lua măsuri, dacă va fi cazul și ori de câte ori este posibil, cu consimțământul părinților sau al persoanelor care, în virtutea legii sau cutumei, au răspunderea principală pentru îngrijirea lor, pentru evacuarea temporară a copiilor din zona în care au loc luptele într-o zonă a țării mai sigură și pentru ca aceștia să fie însoțiți de persoane care să vegheze asupra securității și bunăstării lor.

Articolul 5

Persoane lipsite de libertate

1. Pe lângă dispozițiile art. 4, se vor respecta ca un minimum următoarele dispoziții în ceea ce privește persoanele private de libertate pentru motive legate de conflictul armat, indiferent dacă acestea sunt internate sau deținute:

a) răniții și bolnavii vor fi tratați în conformitate cu art. 7;

b) persoanele la care se referă prezentul paragraf vor primi, în aceeași măsură ca și populația civilă locală, alimente și apă potabilă și vor beneficia de condiții de salubritate și igienă, precum și de protecție împotriva intemperiilor și pericolelor unui conflict armat;

c) ele vor fi autorizate să primească ajutoare individuale sau colective;

d) ele își vor putea practica religia și, când solicită și dacă este cazul, vor putea primi asistență spirituală din partea persoanelor, cum sunt preoții, care exercită funcții religioase;

e) în cazul în care vor fi puse să lucreze, ele se vor bucura de condiții de muncă și de garanții similare acelorora de care se bucură populația civilă locală.

2. Cei care poartă răspunderea internării sau detenției persoanelor la care se referă paragraful 1 vor respecta, de asemenea, în limitele posibilităților, următoarele dispoziții referitoare la aceste persoane:

a) cu excepția cazurilor când bărbații și femeile unei aceleiași familii vor fi cazați în comun, femeile vor fi deținute în localuri diferite de cele destinate bărbaților și se vor afla în supravegherea nemijlocită a femeilor;

b) persoanele menționate la paragraful 1 vor fi autorizate să trimită și să primească cărți poștale și scrisori, numărul acestora putând fi limitat de către autoritatea competentă, dacă aceasta consideră necesar;

c) locurile de internare și de detenție nu vor fi situate în apropierea zonei de luptă. Persoanele la care se referă paragraful 1 vor fi evacuate când locurile de internare sau de detenție vor fi expuse în mod deosebit pericolelor care rezultă din conflictul armat, cu condiția ca evacuarea să poată fi efectuată în condiții de suficientă securitate;

d) persoanele menționate vor beneficia de examinări medicale;

e) sănătatea lor fizică și psihică și integritatea lor corporală nu vor fi puse în pericol prin nici o acțiune sau omisiune nejustificate.

În consecință, se interzice supunerea persoanelor la care se referă prezentul articol la orice intervenție medicală care nu este justificată de starea sănătății persoanei în cauză și care nu este în concordanță cu normele medicale general recunoscute ce se aplică în împrejurări medicale similare persoanelor aflate în libertate.

3. Persoanele care nu sunt cuprinse în dispozițiile paragrafului 1, dar a căror libertate este restrânsă, sub orice formă, din motive legate de conflictul armat, vor fi tratate în mod uman, conform dispozițiilor art. 4 și ale paragrafului 1 a), c) și d) și ale paragrafului 2 b) din prezentul articol.

4. Dacă se hotărăște eliberarea persoanelor care sunt private de

libertate, cei care vor hotărî aceasta vor trebui să ia măsurile necesare pentru garantarea securității acestora.

Articolul 6

Urmărirea penală

1. Prezentul articol se va aplica la urmărirea penală și la reprimarea infracțiunilor penale referitoare la conflictul armat.
2. Nu se va pronunța nici o condamnare și nu se va executa nici o pedeapsă față de o persoană declarată vinovată de comiterea unei infracțiuni decît în baza unei sentințe pronunțate de un tribunal care să ofere garanțiile fundamentale de independență și imparțialitate. În mod deosebit:
 - a) procedura va asigura ca acuzatul să fie informat fără întârziere asupra detaliilor infracțiunii care i se impută și va garanta acuzatului, înainte de proces și pe parcursul procesului, toate drepturile și mijloacele de apărare necesare;
 - b) nimeni nu va putea fi condamnat pentru o infracțiune decît pe baza răspunderii penale individuale;
 - c) nimeni nu va fi condamnat pentru acte sau omisiuni care, conform legilor naționale sau dreptului internațional, nu erau incriminate în momentul comiterii; de asemenea nu se va aplica o pedeapsă mai severă decît cea aplicabilă în momentul comiterii infracțiunii. Dacă după comiterea infracțiunii, legea va dispune aplicarea unei pedepse mai ușoare, delinquentul va beneficia de aceasta;
 - d) orice persoană acuzată de o infracțiune va fi considerată nevinovată pînă cînd i se va dovedi nevinovăția, conform legii;
 - e) orice persoană acuzată de o infracțiune va avea dreptul să fie prezentă la judecată;
 - f) nimeni nu va putea fi constrîns să depună mărturie împotriva lui însuși și nici să declare că este vinovat.
3. Orice persoană condamnată va fi informată, în momentul condamnării, asupra drepturilor sale de a face recurs judiciar și de alt gen, precum și asupra termenelor în care poate să-și exercite aceste drepturi.
4. Pedeapsa cu moartea nu se va pronunța contra persoanelor care au vîrsta sub 18 ani în momentul infracțiunii, a femeilor însărcinate și a mamelor cu copii mici.
5. La încetarea ostilităților, autoritățile aflate la putere se vor strădui să acorde o amnistie cît mai largă posibilă persoanelor care au luat parte la conflictul armat sau celor care sunt lipsite de libertate, fiind internate sau deținute, pentru motive legate de conflictul armat.

TITLUL III

RĂNIȚI, BOLNAVI, NAUFRAGIAȚI

Articolul 7

Protecție și îngrijire

1. Toți răniții, bolnavii și naufragiații, indiferent dacă au luat sau nu parte la conflictul armat, vor fi respectați și protejați.
2. În toate împrejurările, aceștia vor fi tratați uman și vor primi, în măsura posibilului și cît mai repede posibil, îngrijirile medicale pe care le necesită starea lor. Nu se va face nici o distincție între aceștia, care să nu fie bazată pe criteriile medicale.

Articolul 8

Căutarea

Întotdeauna, cînd împrejurările o permit, și în special după o luptă, vor fi luate, fără întârziere, toate măsurile posibile pentru a

se căuta și aduna răniții, bolnavii și naufragiații, pentru a-i proteja contra jefuirii și tratamentului necorespunzător și pentru a li se asigura îngrijirea necesară, precum și pentru a se căuta morții, a se împiedica să fie jefuiți și pentru a li se asigura serviciul funebru.

Articolul 9

Protecția personalului sanitar și religios

1. Personalul sanitar și religios va fi respectat și protejat. El va primi integral întregul ajutor posibil pentru îndeplinirea sarcinilor sale și nu va fi obligat să îndeplinească sarcini incompatibile cu misiunea sa umanitară.
2. Personalul sanitar nu i se va impune ca, pe timpul îndeplinirii misiunii sale, să dea prioritate tratamentului vreunei persoane, cu excepția cazurilor impuse de rațiuni de ordin medical.

Articolul 10

Protecția generală a misiunii medicale

1. Nimeni nu va fi pedepsit pentru a fi exercitat o activitate cu caracter medical conform deontologiei, oricare ar fi fost împrejurările sau beneficiarii acestei activități.
2. Persoanele care exercită o activitate medicală nu vor fi constrânse să comită acte sau să efectueze activități contrare deontologiei sau altor reguli medicale destinate să protejeze răniții și bolnavii, sau dispozițiilor prezentului Protocol și nici să se abțină de la a îndeplini acte cerute de aceste norme sau dispoziții.
3. Sub rezerva dispozițiilor din legislația națională, se vor respecta obligațiile profesionale ale persoanelor care exercită o activitate medicală în ceea ce privește informațiile pe care ar putea să le obțină în legătură cu răniții și bolnavii îngrijiți de ele.
4. Sub rezerva dispozițiilor din legislația națională, nici o persoană care exercită o activitate medicală nu va putea fi sancționată, în nici un fel, pentru faptul că a refuzat sau s-a abținut să furnizeze informații în legătură cu răniții și bolnavii pe care i-a îngrijit sau îi îngrijește.

Articolul 11

Protecția unităților și mijloacelor de transport sanitar

1. Unitățile sanitare și mijloacele de transport sanitar vor fi respectate și protejate în orice moment și nu vor face obiectul unor atacuri.
2. Protecția la care sunt îndreptățite unitățile și mijloacele de transport sanitar nu va înceta decât dacă acestea vor fi folosite în scopul de a îndeplini acte ostile, în afara sarcinilor lor umanitare. Totuși, protecția va înceta numai după ce s-a dat un avertisment prin care, dacă este cazul, se stabilește un termen rezonabil și dacă un asemenea avertisment este ignorat.

Articolul 12

Semn distinctiv

Sub conducerea autorității competente în cauză, semnul distinctiv al Crucii Roșii, Semilunii Roșii, Leului și Soarelui Roșu pe un fundal alb va fi purtat sau abordat atât de personalul sanitar și religios, cât și de unitățile și mijloacele de transport sanitare. Acesta trebuie să fie respectat în orice împrejurare. El nu trebuie să fie utilizat abuziv.

TITLUL IV

POPULAȚIA CIVILĂ

Articolul 13

Protecția populației civile

1. Populația civilă și persoanele civile se vor bucura de protecția generală împotriva pericolelor decurgând din operațiunile militare. Pentru a face efectivă această protecție, se vor respecta, în toate împrejurările, următoarele norme.
2. Populația civilă ca atare, precum și persoanele civile, nu vor face obiectul atacurilor. Sunt interzise actele de violență sau amenințările cu violența al căror scop principal este terorizarea populației civile.
3. Persoanele civile se vor bucura de protecția pe care le-o conferă acest titlu, în afară de cazul când participă în mod direct la ostilități și cît timp durează o astfel de participare.

Articolul 14

Protecția bunurilor indispensabile pentru supraviețuirea populației civile

Este interzis să se recurgă, ca mijloc de luptă, la înfometarea populației civile. În consecință, se interzice să se atace, să se distrugă sau să se facă inutilizabile, în acest scop, bunurile indispensabile pentru supraviețuirea populației civile, așa cum sunt produsele alimentare și zonele agricole în care acestea sunt produse, recoltele, animalele, instalațiile și rezervele de apă potabilă și lucrările de irigații.

Articolul 15

Protecția lucrătorilor și instalațiilor care conțin forțe periculoase

Lucrările sau instalațiile care conțin forțe periculoase cum sunt barajele, digurile și centralele nucleare pentru producerea energiei electrice, nu vor face obiectul atacurilor, chiar dacă ele constituie obiective militare, dacă astfel de atacuri pot produce eliberarea acestor forțe și cauza, în consecință, pierderi importante pentru populația civilă.

Articolul 16

Protecția bunurilor culturale și a lăcașurilor de cult

Fără a prejudicia dispozițiile Convenției de la Haga din 14 mai 1954 cu privire la protecția bunurilor culturale în caz de conflict armat, este interzisă comiterea de acte de ostilitate îndreptate împotriva monumentelor istorice, operelor de artă sau lăcașurilor de cult care constituie patrimoniul cultural sau spiritual al popoarelor și folosirea lor în sprijinul activităților militare.

Articolul 17

Interzicerea deplasărilor forțate

1. Nu se va ordona strămutarea populației civile pentru motive legate de conflict, în afară de cazul când aceasta este impusă de securitatea persoanelor civile în cauză sau de rațiuni militare imperioase. Dacă o astfel de deplasare trebuie efectuată, se vor lua toate măsurile posibile pentru ca populația civilă să aibă condiții satisfăcătoare de cazare, salubritate, igienă, securitate și alimentație.
2. Persoanele civile nu vor fi constrânse să părăsească propriul lor teritoriu pentru motive legate de conflict.

Articolul 18

Societăți de ajutorare și acțiuni de asistență

1. Societățile de ajutorare stabilite pe teritoriul Înaltei Părți Contractante, așa cum sunt organizațiile de Cruce Roșie (Semiluna Roșie, Leul și Soarele Roșu) vor putea să-și ofere serviciile lor pentru îndeplinirea sarcinilor lor tradiționale față de victimele conflictului armat. Populația civilă poate să se ofere, inclusiv din proprie inițiativă de a primi și îngriji răniții, bolnavii și refugiații.

2. Când populația civilă este afectată de privațiuni deosebite datorită lipsei aprovizionărilor indispensabile pentru supraviețuirea sa, așa cum sunt alimentele și articolele sanitare, se vor întreprinde, cu consimțământul Înaltei Părți Contractante interesate, acțiuni de asistență în favoarea populației civile, cu caracter exclusiv umanitar și imparțial și realizate fără nici un fel de diferențiere cu caracter defavorabil.

TITLUL V

DISPOZIȚII FINALE

Articolul 19

Difuzare

Prezentul Protocol va fi difuzat cât mai larg posibil.

Articolul 20

Semnare

Prezentul Protocol va fi deschis spre semnare părților la Convenție la șase luni după semnarea actului final și va rămâne deschis pentru o perioadă de douăsprezece luni.

Articolul 21

Ratificare

Prezentul Protocol va fi ratificat de îndată ce va fi posibil. Instrumentele de ratificare vor fi depuse la Consiliul Federal Elvețian, depozitar al Convențiilor.

Articolul 22

Aderare

Prezentul Protocol va fi deschis spre aderare oricărei părți la Convenții, nesemnatară a acestui Protocol. Instrumentele de aderare vor fi depuse la depozitar.

Articolul 23

Intrare în vigoare

1. Prezentul Protocol va intra în vigoare la șase luni după depunerea a două instrumente de ratificare sau de aderare.

2. Pentru fiecare parte la Convenții, care îl va ratifica sau va adera la el ulterior, prezentul Protocol va intra în vigoare la șase luni după depunerea de către această parte a instrumentului său de ratificare sau de aderare.

Articolul 24

Amendamente

1. Oricare Înaltă Parte Contractantă va putea să propună amendamente la prezentul Protocol. Textul oricărui proiect de amendament va fi comunicat depozitarului care, după consultarea tuturor Înaltelor Părți

Contractante și a Comitetului Internațional al Crucii Roșii va decide dacă este necesară convocarea unei conferințe pentru examinarea amendamentului propus.

2. Depozitarul va invita la această conferință, Înaltele Părți Contractante și părțile la convenții, indiferent dacă sunt sau nu sunt semnatare ale prezentului Protocol.

Articolul 25

Denunțare

1. În cazul în care o Înaltă Parte Contractantă ar denunța prezentul Protocol, denunțarea nu va produce efecte decât la șase luni după primirea instrumentului de denunțare. Totuși, dacă la expirarea celor șase luni, partea care denunță se află într-o situație prevăzută la art. 1, denunțarea nu va produce efecte decât la sfârșitul conflictului armat.

Persoanele care au făcut obiectul unei privațiuni sau al unei restricții de libertate pe motive legate de acest conflict, vor continua totuși să beneficieze de dispozițiile prezentului Protocol până la eliberarea lor definitivă.

2. Denunțarea va fi notificată în scris depozitarului, care va informa Înaltele Părți Contractante despre această notificare.

Articolul 26

Notificări

Depozitarul va informa Înaltele Părți Contractante și părțile la convenții, fie că sunt sau nu sunt semnatare ale prezentului Protocol, în legătură cu:

- a) semnarea prezentului Protocol și depunerea instrumentului de ratificare și de aderare, în conformitate cu art. 21 și 22;
- b) data la care prezentul Protocol va intra în vigoare în conformitate cu art. 23;
- c) comunicările și declarațiile primite în conformitate cu art. 24.

Articolul 27

Înregistrare

1. După intrarea sa în vigoare prezentul Protocol va fi transmis de către depozitar Secretariatului Națiunilor Unite în scopul înregistrării și publicării lui, în conformitate cu art. 102 al Cartei Națiunilor Unite.

2. Depozitarul va informa, de asemenea, Secretariatul Națiunilor Unite asupra tuturor notificărilor și aderărilor pe care le va primi în legătură cu prezentul Protocol.

Articolul 28

Texte autentice

Originalul prezentului Protocol, al cărui text în limbile arabă, chineză, engleză, franceză, rusă și spaniolă sunt, în egală măsură, autentice, va fi depus spre păstrare depozitarului, care va transmite copii certificate conforme tuturor Părților la Convenții.